

«MOTTAKERNAVN»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 16.09.2021

Deres ref.:
«REF»

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/4732

Saksbehandler:
Anders Braa

Avgjørelse i klagesak - Klage på avslag på søknad om skadefelling av gaupe i deler av Melhus og Midtre Gauldal kommuner

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18, gir Miljødirektoratet ikke Hovin beitelag og Soknedal beitelag medhold i klage på avslag på søknad om skadefelling av gaupe i deler av Melhus og Midtre Gauldal kommuner.

Vi viser til søknad av 9. august 2021 fra Hovin beitelag og Soknedal beitelag om skadefelling av gaupe i deler av Melhus og Midtre Gauldal kommuner og avslag fra Statsforvalteren i Trøndelag av 10. august 2021. Felles klage på vedtaket fra beitelagene ble sendt 12. august.

Statsforvalteren har ikke funnet grunnlag for å endre sin avgjørelse og sendte saken til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse 25. august 2021.

Klagen

Beitelagene har til sammen sendt 3 søknader om skadefelling av gaupe i år, alle med avslag fra Statsforvalteren. Etter innleie av kadaverhund i beiteområdet ble det funnet kadaver som var for gammelt til å kunne påvise dødsårsaken. I det samme området har det vært funnet kadaver gjennom hele sommeren. Det har også tidligere år være store tap av lam i beiteområdet.

10. august ble det filmet ei gaupe på et lammekadaver samme natt som det ble observert ei gaupe et annet sted i området. Det ble observert to familiegupper og flere enkeltdyr av gaupe i området siste vinter. Klager mener derfor det er forsvarlig å ta ut ett dyr i området. Det vil være viktig for å styrke tilliten mellom forvaltning og beitebrukere.

Vi viser til klagen i sin helhet.

Statsforvalterens behandling av klagen

I løpet av beitesengen er det registrert til sammen 5 kadavre i de aktuelle beiteområdene som er påvist avlivet av gaupe. I tillegg er det funnet flere kadavre som ikke har vært mulig å fastslå dødsårsak for. Etter intensivt tilsyn ble det ikke funnet nye kadavre, og Statsforvalteren mente etter dette at det ikke forelå en pågående skadesituasjon. De påviste skadene er fordelt over en periode på 7-8 uker.

Beiteområdet er innenfor forvaltningsområdet for gaupe, og beitebrukerne må derfor tilpasse driften til forekomst av gaupe. Det må også påregnes noen skader til gaupe. Innenfor forvaltningsområder for rovvilt skal det praktiseres en høyere terskel for skadefelling, jf. kravet om en tydelig soneforvaltning.

Vi viser til Statsforvalterens behandling av klagen i sin helhet.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) utgjør den juridiske rammen for direktoratets vedtak.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) sier:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål å ta vare på artene og deres genetiske mangfold på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 blir fraveket, men tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 blir nådd på annen måte eller i annet tempo enn om en bare tar hensyn til naturmangfoldet, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom de regionale forvaltningsplanene for rovvilt.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal en legge til grunn prinsippene i §§ 8 til 12 som retningslinjer ved utøvelse av offentlig styresmakt. Naturmangfoldloven §§ 8 er omtalt senere.

Vi viser til naturmangfoldloven § 18 første ledd b), der det framgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 18, 3. ledd (Klageadgang):

Andre vedtak som fattes med hjemmel i denne forskrift kan påklages etter reglene i forvaltningsloven

Rovviltforskriften § 9 første ledd (Statsforvalterens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):

Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltneemnden, jf. forskriften § 8, eller Miljødirektoratet, jf. § 13. Statsforvalteren kan delegere sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) områdets betydning som beitemark*
- b) skadenes omfang og utvikling*
- c) potensialet for fremtidige skader*
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak*

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår:

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Det nasjonale bestandsmålet for gaupe er 65 ynglinger av i Norge, hvorav 12 i region 6, jf. rovviltforskriften § 4.

Kunnskapsgrunnlaget

Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt er den sentrale leverandør av data om status og utvikling i rovviltbestandene. Etter flere år med en gaupebestand under forvaltningsmålet i Norge ble det fra 2020 registrert en oppgang i antall familiegrupper. De to siste årene har bestanden vært så vidt over bestandsmålet for landet, jf. figur 1 (NINA Rapport 2011).

I region 6 ble det registrert henholdsvis 15,5, 15 og 18 familiegrupper av gaupe i 2019, 2020 og 2021 (se tabell 1). I gjennomsnitt siste 3 år er det 16,2 familiegrupper i region 6.

Tabell 1: Antall familiegrupper av gaupe før jakt i rovviltregion 6. Kilde: NINA rapport 2011.

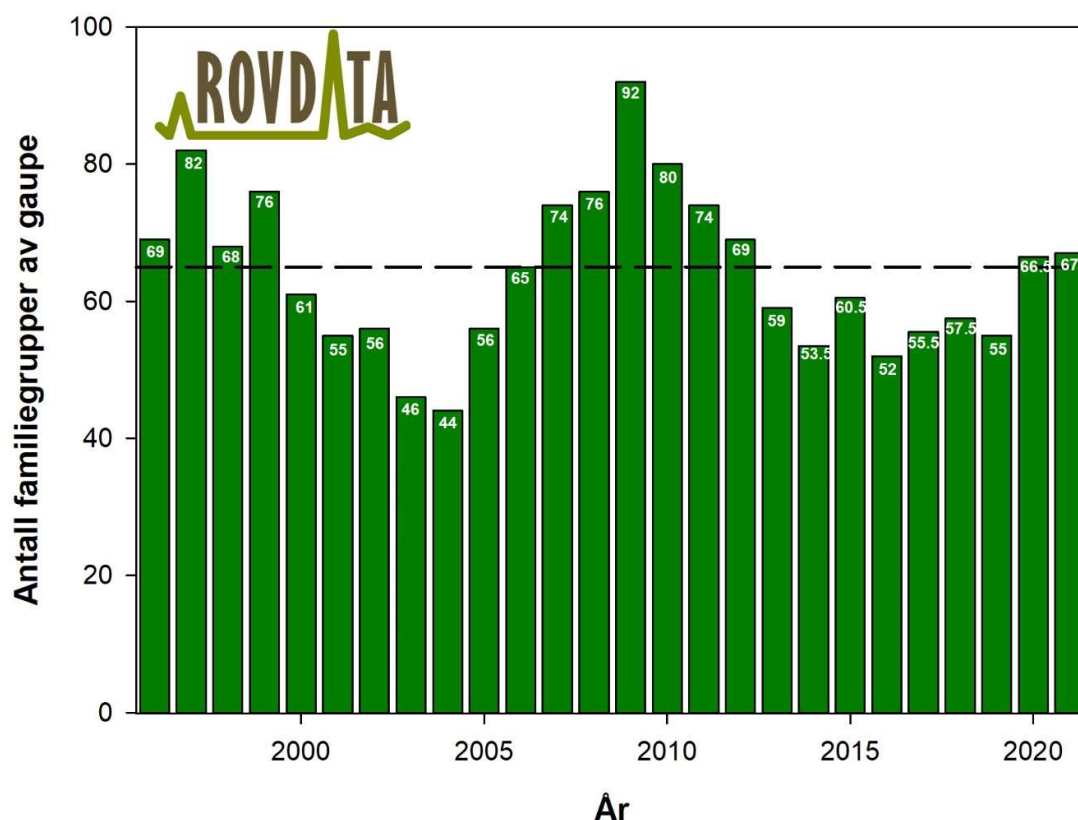
Region/år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
6	18	14	8	12,5	17	14,5	18,5	15,5	15,5	15	18

Kvotejakt

Avgang av gaupe de siste årene har hovedsakelig skjedd gjennom kvotejakt i perioden 1. februar - 31.mars. Samlet ble 26 døde gauper belastet fellingskvoten på 30 dyr i rovviltregion 6 i 2021. Kvoten ble fastsatt av rovviltneemnda.

Skade forårsaket av gaupe

For beitesesongen 2020 ble det utbetalt erstatning for 2 lam i Midtre Gauldal kommune og 10 lam i Melhus kommune. I tillegg ble det utbetalt erstatning for noen tap til ukjent fredet rovvilt i begge kommunene. Statens naturoppsyn påviste en skade på sau i Midtre Gauldal kommune og to tap av lam i Melhus kommune som skyldtes gaupe i 2020. Så langt i år er det påvist tap av 4 sauer/lam i Melhus kommune og 1 sau/lam i Midtre Gauldal som er tapt til gaupe. Disse tapene er innenfor beiteområdene til Hovin beitelag og Soknedal beitelag.

Figur 1: Antall familiegupper av gaupe i Norge før jakt i perioden 1996 - 2021. Stiplede linje angir det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegupper. Kilde: NINA rapport 2011.

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av

bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Når direktoratet skal vurdere behovet for uttak, vurderes hovedsakelig skadene som har oppstått og skadehistorikken/skadepotensialet i området, samt de føringer som er lagt gjennom forvaltningsplan for rovvilt i den aktuelle regionen. Videre gjøres det vurderinger knyttet til bestandstall og forholdet til bestandsmålet for regionen.

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Førre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken. Naturmangfoldloven § 11 anses ikke som relevant, da det ikke er aktuelt å sette fordyrende vilkår i disse sakene.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen gaupebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Avgangen av gaupe skjer i landssammenheng i hovedsak gjennom en svært effektiv kvotejakt.

Det er påvist 5 skader på sau og lam forårsaket av gaupe i det aktuelle området i 2021. Området er innenfor forvaltningsområdet for gaupe, jf. forvaltningsplanen for region 6. Det følger av forvaltningsplanen og hensynet til en tydelig differensiert forvaltning at terskelen for skadefelling skal være høyere innenfor enn utenfor gaupeprioritert område.

Tapene i området fordeler seg over et større område og over flere uker i løpet av beiteperioden. Direktoratet er derfor enig med Statsforvalteren i at det ikke er en pågående akutt skadesituasjon. Det betyr at det vil være svært vanskelig å rette skadefellingen inn mot det skadegjørende individet.

Direktoratet tar til etterretning at det tidligere har vært store tap av sau og lam i beiteområdene. Noen dyr er påvist tapt til gaupe i år, men i 2020 ble det påvist svært lite tap til gaupe i beiteområdene.

Miljødirektoratet mener Statsforvalteren sin behandling av søknaden er i samsvar med rovviltforskriften § 9, og finner ikke grunnlag for å endre vedtaket. Statsforvalterens vedtak av 10. august blir derfor stående.

Vedtak

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18, gir Miljødirektoratet ikke Hovin beitelag og Soknedal beitelag medhold i klage på avslag på søknad om skadefelling av gaupe i deler av Melhus og Midtre Gauldal kommuner.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages videre.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Kopi til:

Roviltnemnda i region 6	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Landbruksdirektoratet	Postboks 1450 Vika	0116	OSLO
Midtre Gauldal kommune	Rådhuset	7290	Støren
Melhus kommune	Rådhusveien 2	7224	Melhus